

دانشگاه شهید مدنی آذربایجان؛ دانشکده الهیات و معارف اسلامی

پایان نامه کارشناسی ارشد

بررسی نظریه معاد جسمانی ملاصدرا از دیدگاه منتقدان

استاد راهنما:

سهراب حقیقت

استاد مشاور:

غلامحسین احمدی

نویسنده:

منا منصف

تاریخ نگارش:

چکیده:

اصل معاد از اصول مسلم دین اسلام به شمار می‌آید. ملاصدرا نخستین فیلسوفی است که تلاش نموده است معاد جسمانی را با اتکا به مبانی عقلی و فلسفی خود از جمله اصالت وجود، تشکیک وجود و حرکت جوهری اثبات نماید. وی علاوه بر اثبات معاد جسمانی بر عینیت بدن اخروی با بدن دنیوی تأکید کرده و بر این باور است که بدن اخروی عین بدن دنیوی است نه مثل آن. ملاصدرا این نظریه را مطابق با شریعت دانسته و بارها تصریح می‌کند که معادی که او به کمک اصول فلسفی و عقلانی اثبات کرده است، همان معاد قرآنی و وحیانی است. نظریه ملاصدرا در باب معاد جسمانی معرکه آراء بوده و موافقان و مخالفان بسیاری دارد. به طور کلی می‌توان منتقدان نظریه معاد جسمانی ملاصدرا را در دو دسته جای داد. دسته اول منتقدانی که اصول و مقدمات ملاصدرا را مورد انتقاد قرار داده‌اند. دسته دیگر منتقدانی هستند که علیرغم پذیرش اصول و مقدمات وی، آنچه را متفرع بر این اصول و مقدمات است، نمی‌پذیرند. این دسته از منتقدان خود به سه دسته تقسیم می‌گردند. دسته اول منتقدانی هستند که اعتقاد دارند معاد جسمانی که ملاصدرا مطرح کرده است با معاد جسمانی که در قرآن آمده، مغایر است. دسته دوم منتقدانی که بر اصل نظریه ملاصدرا به عنوان یک نظریه فلسفی انتقاد کرده‌اند. و بالاخره دسته آخر بر این باورند ملاصدرا معاد جسمانی در عالم عقول و برای انسان‌های کمال یافته را تبیین ننموده است. به نظر می‌رسد اکثریت این انتقادات قابل دفاع نیست و نظریه معاد جسمانی ملاصدرا هم از حیث عقلی و هم از حیث نقلی تصویر دقیق‌تری از معاد ارائه می‌دهد.

واژگان کلیدی:

معاد جسمانی، معادشناسی، حرکت جوهری، تشکیک وجود، اصالت وجود، جوادی آملی، عبدالله،

صدرالدین شیرازی، محمد بن ابراهیم